

Osaavat – osaamisen vahvistaminen viharikosten ja häirinnän vastaisessa työssä –hanke

Asettaminen

Oikeusministeriö on tänään asettanut Osaavat –hankkeen, jonka tavoitteena tehostaa viharikosten ja häirinnän vastaista työtä erityisesti eri alojen ammattilaisten osaamista kehittämällä.

Oikeusministeriö käynnistää 1.4.2021 kaksivuotisen, Euroopan komission Rights, Equality and Citizenship ohjelmasta rahoitetun, Osaavat –hankkeen, jonka tavoitteena on tehostaa viharikosten ja häirinnän vastaista työtä erityisesti eri alojen ammattilaisten osaamista kehittämällä.

Toimikausi

1.4.2021– 31.3.2023

Tausta

Vihapuhe ja viharikokset ovat yhteiskunnallinen ongelma siitä huolimatta, että niiden tunnistamiseksi, puuttumiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi on tehty monia toimia mm. oikeusministeriön koordinoimissa hankkeissa. Viime vuosina Against Hate- ja Tiedolla vihaa vastaan –hankkeissa on mm. kehitetty tiedonkeruuta ja paikallistason yhteistyötä.

Monet kansainväliset ihmisoikeustilannetta valvovat tahot ovat kiinnittäneet huomiota vihapuheen lisääntymiseen ja kehottaneet Suomea tehostamaan toimiaan. Ammattilaisten osaamisen ja eri toimijoiden välisen koordinaation kehittäminen ovat aiheita, joihin Suomea on kehoitettu kiinnittämään huomiota.

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmaan on kirjattu monia viharikoksiin ja vihapuheeseen liittyviä toimia, kuten syrjintä- ja viharikostilanteen seurannan edistämi-

nen ja poikkihallinnolliset toimenpiteet järjestelmälliseen häirintään, uhkailuun ja määrittämiseen puuttumiseksi. Osaavat-hankkeen toimet toteuttavat hallitusohjelman tavoitteita.

Tavoitteet

Hankkeen tavoitteena on kehittää kansallista koordinaatiota ja tiedonvaihtoa, vahvistaa ammattilaisten osaamista, kehittää tiedonkeruuta sekä vahvistaa kansalaisyhteiskunnan roolia viharikosten vastaisessa työssä.

Tehtävä

Hankkeen toiminta jakautuu viiteen toimintakokonaisuuteen. Oikeusministeriö osallistuu niihin kaikkiin.

Hanketoiminnot:

Hankekokonaisuus 1: Hankkeen koordinaatio ja hallinto

Vastuutahot: Oikeusministeriö ja muut kumppanit

Hankekokonaisuuteen kuuluu hankkeen yleinen koordinaatio ja hallinto, mukaan lukien taloudellinen seuranta ja jatkuva raportointi komission hankeportaalisissa.

Toiminnot:

- Hankkeen ohjausryhmän kokoukset
- Väliraportointi
- Hankkeen sisäinen ja ulkoinen arviointi

Hankekokonaisuus 2: Viharikosten vastaisen työn osaamiskeskuksen pilotointi

Vastuutaho: Oikeusministeriö

Hankekokonaisuuden tavoitteena on kehittää kansallista koordinaatiota ja tukea eri toimijoita viharikosten vastaisessa työssä. Hankekokonaisuudessa konseptoidaan viharikosten ja syrjinnän vastaisen työn osaamiskeskus ja pilotoidaan keskuksen toimintoja. Lisäksi arvioidaan osaamiskeskuksen konseptin ja toimintojen toimivuutta.

Toiminnot:

- Kartoitus vastaavista osaamiskeskuksista
- Kansainvälinen opintovierailu
- Ehdotus osaamiskeskuksen konseptiksi
- Policy briefit vihapuheesta ja viharikoksista
- Kansallisen verkoston perustaminen ja sen kokoukset
- Koulutukset rikosuhripalveluille ja oikeusaputoimistoille

Hankekokonaisuus 3: Koulutussektorin viranomaisten osaamisen vahvistaminen

Vastuutaho: Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto

Hankekokonaisuuden tavoitteena on vahvistaa koulutussektorin viranomaisten osaamista ja lisätä ymmärrystä johtajuuden merkityksestä turvallisen, rasismista ja häirinnästä vapaan koulun luomisessa. Hankekokonaisuudessa tuotetaan käytännönläheinen

opas rasismien ja häirinnän käsittelemiseen oppilaitoksissa sekä toteutetaan kampanja tietoisuuden lisäämiseksi rasismien ja häirinnän ilmenemisestä oppilaitoksissa.

Toiminnot:

- Mentorointiohjelma oppilaitosten johdolle (esim. rehtorit)
- Koulutukset opinto-ohjaajille ja oppilashuollon työntekijöille (mm. koulukuraattorit)
- Opas rasismien ja häirinnän käsittelemiseksi oppilaitoksissa
- Sosiaalisen median kampanja

Hankekokonaisuus 4: Poliisin osaamisen vahvistaminen viharikosten vastaisessa työssä

Vastuutahot: sisäministeriö

Hankekokonaisuuden tavoitteena on vahvistaa poliisin osaamista viharikosten vastaisessa työssä. Osaamisen vahvistaminen tapahtuu materiaalin tuottamisen sekä koulutusten avulla.

Toiminnot:

- Materiaalit paikallispoliisille viharikoksista (mm. vihapuhennarratiivit ja paikalliset viharikostilastot)
- Koulutukset paikallispoliisin johdolle
- Poliisin aiemman viharikokoulutuksen arviointi
- Koulutukset paikallispoliisille
- Suunnitelma koulutusten toteuttamisesta jatkossa

Hankekokonaisuus 5: Tiedonkeruun kehittäminen viharikoksista ja häirinnästä

Vastuutahot: oikeusministeriö, Anti-Racist Forum ry

Hankekokonaisuuden tavoitteena on kehittää tiedonkeruuta viharikoksista ja häirinnästä. Hankekokonaisuudessa tehdään tutkimus viharikosten tekijöistä ja selvitetään muiden kuin rikosoikeudellisten menetelmien käyttöä viharikoksiin puuttumisessa. Lisäksi hankekokonaisuudessa jatketaan vihatekojen raportointiin kehitetyn työkalun jalkauttamista.

Toiminnot:

- Tutkimus viharikosten tekijöistä ja muista kuin rikosoikeuden menetelmistä viharikoksiin puuttumisessa
- Kansainvälinen työpaja muista kuin rikosoikeuden menetelmistä viharikoksiin puuttumisessa
- Vihatekojen raportoinnin kehittäminen, erityisesti antisemitismi ja islamofobia
- Turvallisuuskävelyt

Organisointi

Hanketta koordinoi oikeusministeriö. Oikeusministeriön lisäksi hankekumppaneina ovat sisäministeriö, yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto ja Anti-Racist Forum ry.

Hankekumppanien edustajat muodostavat hankkeen johtoryhmän, jonka tehtävänä on varmistaa hankkeen eteneminen kokonaisuudessaan.

Hankkeella on lisäksi useita yhteistyötahoja, jotka osallistuvat hankkeen toteutukseen. Näitä ovat mm. Poliisihallitus, tasa-arvovaltuutetun toimisto ja Rikosuhripäivystys.

Oikeusministeriön itsehallinto- ja yhdenvertaisuusyksikkö vastaa yleisestä hankehallinnosta sekä toimii kaikissa hankekokonaisuuksissa asiantuntija- ja tukiroolissa.

Osaavat –hankkeelle nimitetään määräaikaisella virkamääräyksellä hankkeen hankepäälliköksi Milla Aaltonen ajalle 1.4.2021 – 31.3.2023 toteuttamaan oikeusministeriön vastuulla olevat toiminnot sekä hoitamaan hankkeen hallintoa ja kokonaiskoordinaatiota.

Lisäksi hankkeessa asiantuntijoina toimivat myös:

- erityisasiantuntija Katriina Nousiainen DJO/IYY

Kustannukset ja rahoitus

Hankkeen budjetti on 430 450,30 euroa.

Hanke on saanut rahoituksen EU-komission Rights, Equality and Citizenship (REC) -ohjelmasta. EU-rahoitusosuus hankkeen rahoituksesta on 344 360,24 euroa, mikä muodostaa 80 % hankkeen koko rahoituksesta. Hankkeen muu rahoitus on kansallista rahoitusta.

Osastopäällikkö

Johanna Suurpää

Yksikönpäällikkö

Corinna Tammenmaa

JAKELU Hankekumppanit ja yhteistyötahot

TIEDOKSI Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson
Valtiosihteeri Malin Brännskär
Erityisavustaja Otto Andersson
Erityisavustaja Lisa Palm
Erityisavustaja Niklas Mannfolk
Kansliapäällikkö Pekka Timonen